

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

פרשת שבוע ויקרא

בסימנא טבא, אנו פותחים שיחותינו לספר ויקרא הנקרא גם "תורת כהנים", הבא אחר ספר שמות בו נברא "אור הגאולה" עתה אנו בויקרא בו נברא "אור הטהרה". ואחריו ברצות ה' נמשיך לספר במדבר, "חומש הפקודים" בו נברא "אור הגבורה", וכשיגזור ה' לחיים, נסיים בספר "משנה תורה" בו נברא "אור הארץ". אור משיח.

פתיחת ספר ויקרא שונה מכל אמירות שבתורה ולא נמצא דומה לה. "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד", מה כפל המילים ויקרא וידבר! תחילה נברר מה מקשר את סוף שמות לתחילת ספרנו? בסוף מעשה המשכן, סוף שמות, כתובה התכלית הגדולה לה ציפינו מעולם. כבוד ה' שוכן כאן עמנו בעולמנו: "ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן, ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד... כי ענן ה' על המשכן... לעיני כל ישראל". מיד פותח ספרנו, "ויקרא אל משה וידבר ה' אליו". כיון שירדה שכינה נתרחק משה בענוותנותו מפני כבודו יתברך. וכך הוא במדרש, למה נאמר "ויקרא", אלא בשביל שאמר למעלה (בסוף שמות), "ולא יכול משה לבוא", לפיכך קראו הקב"ה לבוא לייעודו היותר גדול.

"ויקרא ה' אל משה", אל"ף זעירא. כידוע האות הראשונה א מסמלת בתורת הח"ן א' אלופו של עולם, הוא ראשית הכל, אלופו של עולם גנוז בכל פרטי הבריאה. צריך האדם רק להטות אוזן אל האלוקות שבתוך הבריאה ואז ישמע כיצד הקב"ה קורא אליו. ראשית כל לשמוע, להטות אוזן לרמזים הנשמעים מכל רחשי הנברא. לכן כתוב ויקרא אל משה, ולא כתוב מי קורא. מרמז שהקב"ה קורא לכל אחד מעם ישראל, אח"כ וידבר אליו. מי שיש בו דעת ויודע שהכל בהשגחתו יתברך, רק יטה אוזן לכל הסובב ויראה שאין מקרה, אין "ויקר" לשון מקרה, אלא הכל מכוון ומדבר אלינו, בכל נדנוד של ענף במעשה בראשית נשמע הקול מדבר אלינו, וכשאדם מתעלה להאזין, להקשיב, אזי יראה שהקב"ה קורא לו, מחזיק יד ימינו, והוא יסוד בעבודת החסידות ויסוד במלאכת המחנכים לאמונה.

הרב "צרור המור" הביא דברי "מדרש הנעלם", שם אמרו: מה טעם ויקרא אל"ף זעירא. לפי שמלך שהולך לבית עבדיו אינו דרך כבוד לו, וראוי לבא שם בהחבא. וכן כאן הש"י הוצרך לירד מכסאו שהם השמים, והלך לישראל לומר עשו לי מקדש והלך לשכון בתוכם. ראוי לבא בהחבא באל"ף זעירא. ד"א: למה אלף זעירא? לפי שכבוד הש"י וקדושתו הוא בארץ ישראל, לפי שהיא ארץ קדושה. וכשהוצרך לצאת מהיכלו ולילך חוצה לארץ, כביכול הוא ממעט כבודו. ולכן נכתב ויקרא באלף זעירא. ועוד אמרו שם: "מאהל מועד" למה נאמר? אלא וידבר אליו מעסקי אהל מועד שעתיד ליחרב בהמ"ק. וזהו ויקרא אל משה כמו שאמר ויקרא ה' אלהים לבכי ולמספד. ובמקום גילה שם תהא רעדה. ומה תיקון לזה? "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'". לרמוז שבזכות הקרבנות יתקיימו בארץ. כי גדול יום הקמת המשכן כיום מעשה בראשית. ע"ד שאמר לאברהם בברית בין הבתרים. קחה לי עגלה משולשת. אמר לפניו תינח בזמן שבהמ"ק קיים. אבל אח"כ מה תיקון יש להם. זכירת הקרבנות מכפרת. והתענית ג"כ הוא מזבח כפרה. והיינו דכתיב אדם כי יקריב מכם

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

לפרשת שבוע

קרבן לה'. כי יקריב קרבן לה' לא נאמר. אלא כי יקריב מכם קרבן לה'. **שהקרבן הוא מהאדם**. וזהו **בתענית שמתמעט החלב והדם**.

כאמור, "ויקרא אל משה", קראו לשליחות במעשה היותר חשוב, מעשה הקרבנות. מדוע התפקיד הזה שבספר הקרבנות יותר גדול? אמרו חכמים במדרש רבה: משה הוציאם ממצרים, קרע להם את הים, הוריד להם את המן, העלה הבאר, הגיז השלום, הקיפם ענני כבוד, נשא בעול תלונותיהם, נשאים כאב את בנו. אמר משה: **"מכאן ואילך מה יש לי לעשות"**? אמר לו הקב"ה, **חייך יש לך מלאכה גדולה** מכל מה שעשית, ללמד לבני טומאה וטהרה, להזהירם היאך מקריבין קרבן לפני, **הדא הוא דכת': "ויקרא אל משה"**.

מדוע קרבנות ומקדש הם העבודה היותר גדולה שעומדת לפני משה? כי כל הדברים המופלאים שעשה עד עתה, יהיו גדולים ככל שיהיו, אינם אלא למען האדם, לבניין האומה, למען ישראל, **לתכלית האדם**. לא כן עבודת הקרבנות במשכן, שהם **לתכלית עבודת ה'**. לפיכך זרזו "ויקרא אל משה". ואמנם אמרו חכמים, גדול יום חנוכת המשכן, יום קרבנות הנשיאים, כיום שנבראו בו שמים וארץ. כי אש העולה במזבח מורה על הקשר בין שמים לארץ.

למחנכים: ויקרא אל משה, אומר בנו בחיי: זה שאמר הכתוב: (משלי כה) "אל תתהדר לפני מלך ובמקום גדולים אל תעמוד", "כי טוב אמור לך עלה הנה", אף משה לא עלה עד שקראו הקב"ה, שנאמר: "ויקרא אל משה". זהו שאמר הכתוב: (משלי כט) **"גאות אדם תשפילנו ושפל רוח יתמוך כבוד"**, כל הרודף אחר השררה - השררה בורחת ממנו, וכל הבורח מהשררה - השררה רודפת אחריו. שאול ברח מן השררה "הנה הוא נחבא אל הכלים", עד ששאלו וחפשוהו **באורים ותומים**, השררה רדפה אחריו. אבימלך בן ירובעל רדף אחר השררה וברחה ממנו, ונחל מפלתו שנא': **"וישלח אלהים רוח רעה בין אבימלך ובין בעלי שכם"**. משה ברח מן השררה, השררה רדפה אחריו, שנאמר: **"ויקרא אל משה"** וכל ישראל רואים בבואו בשכון הענן על אהל מועד, ועוד כתיב במשה: **"ותחסרהו מעט מאלוהים וכבוד והדר תעטרהו"**. **והוא עמוד גדול ויסוד חזק בעבודת ההורים והמחנכים לתיקון המידות**.

ויקרא אל משה, אל"ף זעירא, בשעה שהיה משה בנקרת הצור כותב התורה מפי ה'. הגיע לפרשת "ויקרא", אמר בליבו: כלום באדם כמותי יכתב **במלכו של עולם ויקרא אל משה?** מיעט הדיו בקולמוס וכתב אל"ף זעירא, כשכילה לכתוב התורה (שבאותיותיה הקולמוס והדיו מכוונים) נותר מעט טיפת הדיו בקולמוס, ניקה הקולמוס מן הדיו במצחו. **מיד הבהיק זיוו וקרן עור פניו כאותיות אלה**. עוד, מפני שמשה נתייחד בענוותנותו מכל רבבות אפילו ישראל, קראו הקב"ה בכבודו ובעצמו לדבר אליו לעיני כל ישראל, **והדבר לא שינה בו כלום בגבהות ליבו**. אומר רבי שמחה בונים מפשיסחה, משל לאדם העולה על הר המתנשא על כל הסביבה, עלול לטעות ולחשוב שהוא הנישא מכל. החכם יודע שאינו כן, הכל רגעי. משה ידוע שלמרות שעלה וקיבל תורה, ועתה נקרא לאוהל מועד, השיג רוממות הפסגה. לפיכך נכתב באל"ף זעירא, לא השתנה דבר בענוותנותו.

ויקרא אל משה באל"ף זעירא. הזוהר הקדוש אומר, למרות שהמשכן הוקם, וירדה אש מן השמים, והקב"ה השרה שכינתו בקרב ישראל, **אין כאן עבודה בשלימות**, אין כאן קריאה בשלימות, כי אין

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כציונות לפרשת שבוע

עבודת קרבנות ואין קריאת ה' משמים לעמו בשלימות אלא בארץ ישראל, "כי אם במקום אשר יבחר".

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו קרבנכם". ובתהילים הוא אומר: "האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה!" על פסוק הפתיחה "אדם" מדרש פליאה. "אדם, אדם ולא משה". מה עומק כוונת מדרש זה? אומר בעל ההפלא"ה [רבי פנחס לוי איש הורוביץ] שנינו במסכת סנהדרין מג' בזמן שביה"מ קיים אדם מקריב עולה, שכן עולה בידו, מנחה שכן מנחה בידו. אבל מי שדעתו שפלה, מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב כל הקורבנות כולם, דכתיב: "זבחי אלוהים רוח נשברה". ופתיחת קורבנות ויקרא אל משה אל"ף זעירא, אדם ולא משה, "והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה".

למחנכים: "אדם כי יקריב מכם" הקרבנות אינם תחליף לרוח נשברה, בגמ' מנחות קי': בשור הגדול נאמר: "אישה ריח ניחוח", ובעוף הקטן נאמר: "אישה ריח ניחוח", ובקומץ מנחת סולת נאמר: "אישה ריח ניחוח". ללמדך אחד המרבה ואחד הממעיט, רחמנא ליבא בעי. ואמנם רק כאשר אדם מוכן להקריב נפשו למען שמו יתברך, כי אז יש מעליותא. אומר "האוהב ישראל", רבי יהושע השל מאפסא כשנכון אדם להקריב מעצמו ומבשרו במסירות נפש הרי זה בבחינת "קרבן לה'". מעלה כאילו הקריב חלבו ודמו. אחרת אין כאן כי אם "מן הבהמה מן הבקר", והוא דכתיב, למה לי רוב זבחים?!

העולם אדם גדול והאדם עולם קטן כך אומרים אנשי החן. גם המשכן הוא עולם קטן בגודלו, אף כי ענק בייעודו. משמעות הדברים עמוקה: אמרנו שהמשכן כנגד מעשה בראשית ואמנם מבטא בבניינו הקבלה לכל פסוקי הבריאה בבראשית. כן הוא במדרש תנחומא לפקודי: "המשכן כנגד כל העולם". עבודת הקרבנות לשם ה' ע"י האדם מממשת את התכלית של מעשה בראשית, שכביכול הוא רצון ה' ששכינה יורדת ושוכנת כאן. "עולה ריח ניחוח לה".

כיון שהעולם בנוי דצח"מ [דומם, צומח, חי, מדבר (מדבר הוא האדם)], וכיון שהמשכן הוא עולם קטן והעולם הוא אדם גדול, במה יעבוד אדם זה ליוצרו ובמה יבטא מסירות נפשו אליו? הרי אומר, בכך שיקריב כל ההויה למלכותו יתברך. כיצד? הנה אמרנו העולם דצח"מ. הקרבנות באים מן הדומם [מלח עצי מערכה, ניסוך מים], מן הצומח [מנחת סולת, ניסוך היין, ביכורים], מן החי [מן הבקר מן הצאן מן העוף], ומה דין קרבן האדם. מה מקריב האדם המדבר? הוא שאמרנו: מקריב אהבתו ומסירות נפשו לבורא, והוא המעולה שבקרבנות.

האור החיים הקדוש כדרכו מהלך בין הנגלה לנסתר, ודבריו קילור לעיניים, לנסות לבאר מעט מגוים הלב בקרבנות. מפני מה ינוקה האדם מעוונות בדם בהמה?! כך מבאר: וראיתי לתת לב בענין לפי מה שקדם לנו (תנחומא שופטים), כי נשבע ה' להעמיד העולם וברואיו במשפט, וכל האומר הקב"ה וותרן יותרו בני מעיו (ירושלים שקלים פ"ה), אם כן אם הנפש החוטאת משפטה "היא תמות", כמאמר הנביא (יחזקאל), איך יביא קרבן ויפטר?! ונראה כי טעם נכון יש בדבר על פי המשפט, כי כשהאדם חוטא אין בחינתו בחינת אדם, על דרך אומרם ז"ל, אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות, ונעשה בהמה וביום שחזר בתשובה, רוח היא באנוש ועלה

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

ממדרגת בהמה למדרגת אדם. האם ראוי הוא להמית אדם זה תחת בהמה, לזה יביא דוגמת החוטא שהוא בהמה וישתתף עמה בצער החושב כי ראוי הוא לעשות בו משפט זה, וכפי זה חלק רוח המרגיש הוא מציל את האדם בהערה זו, והוא מה שאמר הכתוב: אדם ובהמה תושיע ה' כי חלק הבהמי שבאדם בהצטרפותו עם האדם שהיא בחינת ההשכל נושע בו. פירוש לצדו כדי שלא יענש והוא אינו ראוי לעונש. ככלות הכל בריאתו מורכבת מההפכים גשמי ורוחני, הצד הגשמי הרוחני ומפעפע בגופו מכשילו, בא הקרבן ומעדן במשהו. ובזה אפילו בדין הקרבת הקרבן כנגד החטא הוא על קו המשפט, כאומרו: משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'.

יסוד חינוכי ומוסר השכל: ויקרא אל"ף זעירא, ראוי לשוב להדגיש: א' מסמלת אלופו של עולם הקורא לכל אחד, צריך האדם רק להטות אוזן אל האלוקות שבתוך הבריאה ואז ישמע איך הקב"ה מדבר אליו. ראשית הכל, להאזין, להטות אוזן לרמזים הנשמעים מכל הנברא. ועל אחת כמה וכמה כאשר התלמיד האדם, קודם כל שומע, מאזין, כבר נעשתה חצי עבודה בעמלו. הצרה מתחילה שבכלל לא רוצים לשמוע. והלא מכל נברא במעשה בראשית שומעים את הקריאה, וירא ה' אל משה, ויקרא ה' לכל יהודי, מאוהל מועד. אם הלב ערל והאוזן אטומה, מה יועילו הקרבנות? אין בקרבנות הכוח להיות תחליף לתיקון המידות, אין בהם גם משום מחיקת הקלקול אם דבק באדם. תכליתם קרבת ה' מתוך שפלות הדעת. אם המידות מקולקלות אן לקרבנות ערך. לכן באמת אין מקדש ואין קרבנות, כי אם אלה באים רק להשקטת המצפון וגניבת הדעת הפנימית, לא עשינו כלום. על כך זעקו כל הנביאים: למה לי רוב זבחיכם? השלימות האישית להגיע לתכלית אהבת ה' היא העבודה היותר נכספת, וכאן תפקידו של הכהן המחנך. הוא שאמרנו ברמז המדרש, אדם כי יקריב, "אדם ולא משה". מי שמעלותיו רמות לא נופל בחטא וממילא אינו זקוק לקרבנות.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

פרשת ויקרא [עיון נוסף]

"אדם כי יקריב מכם קרבן". כל הרואה מסכת זבחים ומסכת מנחות, יחוש שכל ענייניהם הסבוכים והמרובים, סובבים ומקיפים סביב המחשבה וכוונת הלב. כבר במשנה ראשונה: שחטו שלא לשמו, או כיוון בו כוונה אחרת או חוץ למקומו או חוץ לזמנו, עשאו פיגול. מה שורש העניין? **הכל בא להורות שהמשכן האמיתי הקדוש לא נמצא בעצים, באוהל וביריעות, המקדש האמיתי נמצא במוח האדם ובתוככי ליבו.** על כן יובן: "אדם כי יקריב", אם אין כאן אדם בכוונת הלב והמחשבה אין כאן כלום. חייב אדם לפנות ליבו ומוחו מכל סיגים, כפי שמתחם המקדש מוגבל לטהרה, ואין זר נכנס שמה, כך יהיה **המוח משכן לטהרה.** אין זר נכנס שמה, מחשש שיחלל דעתו במראות ובנטיות ובתאוות שהן הפך המקדש, טהרת המוח ופינוי הלב לעבודתו ואהבתו ית' הוא הוא הקרבן הראוי. לכן הרהורי עבירה קשים מעבירה. כי המוח הוא הטרקלין שם שוכן המלך והגוף הוא פרודור. ולא ילכלך אדם בטרקלין לפני המלך כדי להיות בפרודור.

לפיכך הפרשה פותחת: "אם עולה קרבנו". **מדוע פותח בעולה,** אולי ראוי היה לפתוח בחטאת הבאה על תיקון קלקולי האדם?! משיב רבנו בחיי מתוך מדרש ויקרא רבה, **שאינו עולה באה אלא על הרהורי הלב,** מחשבות פסולות. כיון שבמציאות החיים - המחשבה קודמת למעשה, כתבה התורה קרבן עולה בראש כולם. מה עוד בקרבן עולה, לא כשאר קרבנות, חטאת או אשם הנאכלים בקדש לכהנים, או שלמים הנאכלים לבעלים, בקרבן עולה אין לכהן כלום, אין לבעלים כלום, הכל כליל לתכלית אחת, ריח ניחוח אישה לה'.

עלי להקדים, שלמרות מה שלמדנו בעיון הקודם על תכלית הקרבנות שהם סיבת הקריאה הזו אל משה, "ויקרא אל משה", יש לזכור שבכל תולדות האומה מיום שאבינו אברהם פרסם מלכות ה' בעולם עד היום, **עבודת המשכן המקדש נמשכה רק כאלף ושלוש מאות שנה.** רוב שנות קיומה של האומה היה המקדש חרב. ללמדך: לא המקדש והקרבנות הם הכוח המעמיד של האומה אלא האדם. "אדם כי יקריב מכם" אדם שראוי לתואר **מכם, כמוכם באחדותכם.** ובמדרש תנחומא, אדם כי יקריב מכם, למה נאמר "אדם", מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל. וכן הוא אומר: (ישעיה סא) "שונא גזל בעולה". אדם הראשון שעקבו מכהה גלגל של חמה, כשראה שחטא, מיד **הקריב קרבן ואמר מזמור שיר ליום השבת.** צא ולמד עד היכן הדברים מגיעים.

וכבר נתעצמו חכמים על עניין מזבח וקרבנות, שמא יחשוב אדם **להעתיק עוונותיו על ראש הבהמה.** כי יש החושבים ליישב גמגומי הלב בקרבן ולהשקיט הגזל ועקמומיות לב בעולה. למרות חשש זה המקדש והקרבנות תפסו מקום עמוק בתודעה. היו אף חכמים תנאים קדושים שעקב ביטול הקרבנות אחר חורבן הבית, אסרו עצמם בבשר ויין, וישבו לארץ כל שריה מתפלשים בעפר, וכבר השביתו עצמם ודממו מכל עשייה. אמרו, כלום נאכל בשר ויין ומזבח בית אלוהינו חרב ושומם מקרבן ונסכים? כלום נאכל פרי ושבתו ביכורים? עד שהעמידם רבן יוחנן בן זכאי על טעותם: שמא גם מים לא תשתו מפני ניסוך המים? שמא גם לחם לא תאכלו מפני קרבן העומר? מה עשה רבן יוחנן בן זכאי? הציב התורה כעמוד היסוד, תיקן כמה תקנות לזיכרון, אך בעיקר הפך את הסדר וקבע **בית המדרש במקום בית המקדש.** מעתה התורה היא ריח ניחוח לה'. לכן כתוב:

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

"זאת התורה לעולה למנחה לחטאת". זאת התורה, כשיש מס"נ על תורה אזי לא-עולה לא-מנחה לא-חטאת לא-שלמים. בית מדרש במקום בית מקדש, לכשנהיה ראויים יבוא יתברך ויבנהו משוכלל משמים, ואז יעלו על מזבחך פרים ונקריב כשנים קדמוניות.

על מדוכת טעמי הקרבנות נחלקו חכמים: יש חכמים שראו במעשה הקרבנות דרך להכרת האדם במעמדו שאינו אלא בשר ודם, וקרבתו לבורא תהיה מתוך התבוננות בנעשה בקרבן עצמו. כך אולי ישיג מעט התעלות להתקדש מתוך ראיית שפלותו של האדם מול הבורא. שני קצוות מנוגדים בטעמי הקרבנות. מן הקצה האחד הוא הרמב"ם הרואה במקדש וקדשיו אמצעי הרחקת האדם מכל סוג עבודה זרה. יען כי נטייתו הטבעית של האדם לחפש תמיד במה לתלות אמונתו ובטחונו. וטעם הוא החשש להיגרר אחר עבודה זרה. הרמב"ם אומר דברים נכוחים במו"נ "כי טעם הקרבנות בעבור שהמצריים והכשדיים אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם, מעולם היו עובדים לבקר ולצאן כי מצריים עובדים למזל טלה והכשדיים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם. בעבור כן ציווה לשחוט אלה הג' מינים לשם הנכבד".

אמנם הפסוקים מחזקים דעתו לאמר: **"ולא יזבחו עוד את זבחיהם אשר הם זונים אחריהם"**. וכן הפסוק, **"למען אשר יביאו בני ישראל את זבחיהם... והביאום לפני ה' אל אוהל מועד"**. הנה כי כן לשיטת הרמב"ם, יש כאן סובלימציה - הצדקה ועידון להרחקת האומה מפני ע"ז. לשיטתו אין כאן ציווי לכתחילה, אלא שאחר מעשה העגל נחשפו התעלומות, היצרים הטבעיים, ולפיכך ציווה מיד אחר העגל לבנות המשכן ולהקריב את הקרבנות. הנביא מעיד בפסוק: **"כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח"**. דהיינו לא לכתחילה אלא בדיעבד. ובכ"ז מאחר שציווה יתברך על הזבחים, יש לעשותם בפרטי מגבלותיהם ודיניהם. ובאמת הרמב"ם נוטה ידו עליהם ביד חזקה בעומק ורוחב.

מן הקצה השני דברי הרמב"ן (שהיה בן 8 כשנפטר הרמב"ם ודעותיו ניסרו באויר והיו לסערות פולמוסין), הנחמני ציטט תחילה דברי המורה: **"ואמר הרב במורה הנבוכים (ג' מ"ו), כי טעם הקרבנות... וכו'.** אלה דבריו ובהם האריך". על דבריו הגיב הרמב"ן במילים קשות: **"והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח"**.

לשיטתו של הרמב"ן הקרבנות הם מצווה לכתחילה. לפי מסילתו אין שום קשר או תלות או סיבה שטעמן הוא הרחקה מחוקות הגויים. מצוות הקרבנות נשגבה עד מאוד ומעלתם רמה שאין בן אנוש יכול להשיג עומקה. משך חכמה מסביר את שיטת הרמב"ן בלשון זו **"כי הוא לקרב כל העולמות"**. הרמב"ן רואה בקרבנות דרך לקרב הכל אל השורש. וכדברי המדרש: **"כי רוצה ה' בעמו יפאר עניים בישועה"**. ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי: **רוצה הוא הקב"ה בקרבנותיהם של ישראל, יפאר עניים בישועה ואין ישועה אלא קרבן, כמה דאת אומר "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו"**. כי רוצה ה' בעמו רוצה הוא הקב"ה בקרבנותיהם של ישראל.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

כתיבות לפרשת שבוע

ואכן הרמב"ן הקשה הרבה על הרמב"ם: כיצד יאמר שהקרבנות באו להרחיק ממצריים או כשדיים? והלא אדם הראשון הקריב, קין והבל הקריבו, ולא היה עדיין שמץ ע"ז? נח בצאתו מן התיבה הקריב, ולא היה עדיין מצריים או כשדיים בעולם? כאמור הרמב"ן רואה בקרבנות תכלית גדולה נעלמה. וכדבריו: "ועל דרך האמת יש בקרבנות סוד נעלם, תכנס בו ממה שאמרו רבותינו בספרי (פנחס קמ"ג), ובסוף מנחות (קי' א), אמר שמעון בן עזאי: בא וראה מה כתיב בפרשת הקרבנות שלא נאמר בהם אל, או שדי, וכו'. אלא יר"ד ה"א שם המיוחד, שלא ליתן פתחון פה לבעל הדין לחלוק. ושמא תאמר לאכילה הוא צריך, תלמוד לומר "אם ארעב לא אומר לך כי לי תבל ומלואה". לא אמרתי לכם זבחו אלא כדי שיאמר ויעשה רצוני".

טעם עליון בקרבנות, "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם". מה ההדגשה בני ישראל, (ביקו"ש סימן תל"ז), זה שאמר הכתוב "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים", אי זהו ילד שעשועים? רב אחא בשם רבי לוי בן סיסי בן ארבע וחמש שנים, (שאז מתחיל דיבור ונחשף יופי דעתו), אף בשעה שאני מדבר עמו איני יכול לסבול בו, (לא יכול להתנתק ממנו), "כי מדי דברי בו", כי בודאי דיבורי בו. משל למלך שהיה לו פקדן (חלוק נאה), והיה מצווה את עבדו ואמר לו: "קפלו, נערו, תן דעתך עליו". אמר לו עבדו: "אדוני המלך, מכל פקדנים שיש לך אי אתה מצווה אותי אלא על זה". אמר לו: "מפני שאני מדביקו על גופי". כך אמר משה לפני הקב"ה: "ריבוננו של עולם משבעים אומות שיש לך בעולמך אי אתה מצווה אותי אלא על ישראל, אדם כי יקריב מכם קרבן" וכו'. "כי נער ישראל ואוהבהו וממצרים קראתי לבני". בן זה יגדל ויקריב לפני במשכן שאני משכן שכינתי בתוכו. לפיכך כי נער ישראל ואוהבהו כאהבת זה הילד שעשועים.

כשביהמ"ק היה קיים, לא היה אדם לן וחטאו בידו, לא ילין בלא כפרה. מעלה קרבנו, רואה כהנים בעבודתם, ועמוד אש עולה למרום, מקבל השראה וקדושה, מתעלה, מתוודה בעומק ליבו ונסח לו. משחרב בית המקדש מה תקנה יש לנו? אמרו חכמים (ברכות כו'): "תפילות כנגד תמידים תקנום". אבל מה נעשה עם הכתוב: "ונתנו בני אהרן אש על המזבח"? אומרת הגמרא: אעפ"י שאש יורדת מן השמים מצווה להביא מן ההדיוט. וכמו בקרבנות כן בתפילה מצווה להביא מהאש הפנימית היוקדת בליבו של כל יהודי.

הנביא מוכיח: "למה לי רוב זבחיכם?" בכ"ז הנה הכל מכוון לתכלית, מ"ה פרים היו מקריבים בכל שנה חוץ מפרי החג כנגד מ"ה קללות שכתובות בתורת כהנים, ובחג ע' פרים כנגד ע' אומות. צ"ח כבשים כנגד מאה קללות חסר שתים שבמשנה תורה. כל אלו היו מקריבין כדי להציל את ישראל מן האומות כולן. בוא וראה כמה הקב"ה מחבב הקרבנות, ואחד מישראל חביב לפניו מכל קרבנות הגוים: אתה מוצא ע' פרים היו ישראל מקריבין בחג הסוכות, כיון שבאו ישראל לצאת לדרך בשמ"ע, אמר להן הקב"ה עשו כאן יר"ט אחד שאני מבקש קרבן מידכם, שמא תאמרו שאני מבקש קרבנות הרבה? איני מבקש מכם אלא פר אחד, כנגד ישראל שהם אומה אחת שנאמר ביום השמיני וגו'. ומהו אשה ריח ניחוח? אמר הקב"ה: זה הקרבן חביב עלי מכל הקרבנות, כי רוצה ה' בעמו יפאר ענוים בישועה, ואין ישועה אלא קרבן שנאמר: "ואל קין ואל מנחתו לא שעה". אתה מוצא שעם ישראל בהיותם בעבודתם ועל דוכנם, חביבין עליו יתברך מכל חללו של עולם.

מנו"ף

מרכז להנהגה וניהול
במערכת החינוך

לפרשת שבוע כעיונות

"אדם כי יקריב מכם", ולא קרבנות אדם כמלכי אוה"ע, "אשר לא ציוויתי ולא עלתה על לב". קודם תהיה בן אדם ואח"כ תחשוב בדעתך אם ראוי בכלל ויש לך מקום להקריב. "לרצונו לפני ה'" בטל רצונך מפני רצונו, אדם יקריב את רצונותיו ומאווייו לפני ה'. לרצונו ולא מתוך אונס או חנופה. לרצונו, "ורצון ה' שוכני סנה", שכינה במשכן כירידת ה' על סיני. מי זאת עולה מן המדבר, זו כנסת ישראל העולה מן המדבר, ועולה כליל על שמו יתברך בכל דור, מפני רודפיה המציקין. למחנכים: העבודה היותר קשה של מחנך היא העמל הגדול לטהר רעיונות תלמידיו, לזכך נפשם ורוחם ממה שסובב להם, ובייחוד בדור תהפוכות ומראות ומבוכי הזמן שלנו. המורה יבעיר אש המזבח לטהר רעיונותיהם כדי שיהיו כלי מחזיק ברכה. כיצד? לעיסוק בפרשיות אלה, במקדש וקדשיו אצל הקטנים, יש מעלה נשגבה, להקדים הלימוד והעיון בויקרא, טרם תקנה המינות או הדחייה הפנימית את מקום הטהרה והתמימות. לכן מורין ויקרא לקטנים. כיון שתפילות כנגד קרבנות תקנום, טוב לתת לתפילה בכיתה את כבודה ומעמדה הנשגב כעבודת מקדש. ובשעה שהמורה יוביל את תלמידיו למרצת הכרה, שבהבל פיהם של התלמידים עושים נחת רוח לפניו יתברך כאילו מקדש קיים ואישי ריח ניחוח עולים, כך יכול הילד לחבר שמים וארץ בתפילתו הזכה. לנטוע בליבם דברי הנביא, שאין להקב"ה בעולמו אלא ילד שעשועים, עם ישראל. אהבתו בלא תנאי והקשר מצויה במשכן בעבודת הקרבנות שרציפותה והתמדתה והזהירות המרובה מאד בפרטי קדושתה הם ריח ניחוח לה'.

שבת שלום לצוות המורים המחנכים